

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35118
Nom	Espai turístic i medi ambient
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	6.0
Curs acadèmic	2023 - 2024

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1317 - Grau de Turisme	Facultat d'Economia	3	Primer quadrimestre
1926 - Doble Grado en Turismo y ADE	Facultat d'Economia	3	Primer quadrimestre

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1317 - Grau de Turisme	16 - Geografia del Turisme I	Obligatòria
1926 - Doble Grado en Turismo y ADE	4 - Assignatures de tercer curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
IRANZO GARCIA, EMILIO	195 - Geografia

RESUM

Els continguts de l'assignatura "Espai turístic i medi ambient", de 3º curs del Grau en Turisme, estan integrats per quatre temes, que podem dividir en dos blocs.

D'una banda, uns continguts conceptuals són abordats en els dos primers temes. Al Tema 1 s'expliquen els conceptes bàsics relacionats amb el medi ambient: la geografia, l'ecologia, els cicles biogeoquímics, l'ecosistema, els biomes terrestres i l'ecosistema urbà turístic; a continuació s'aborda l'efecte de l'canvi climàtic en el turisme. En el Tema 2 es relaciona el medi ambient amb l'activitat turística, a través dels impactes de l'turisme; s'abordaran els efectes mediambientals de les diferents tipologies turístiques i s'introdueix el concepte de turisme sostenible i de qualitat.

D'altra banda, el segon bloc té un caràcter clarament instrumental. Així, en el Tema 3 s'introdueix a l'alumnat als instruments obligatoris i voluntaris de gestió mediambiental, aprofundint en aquells orientats a l'empresa turística, com una estratègia per aconseguir -i mantenir- un model de turisme sostenible. Finalment, el Tema 4 se centra en els instruments per a la gestió ambiental sostenible de les destinacions turístiques, abordant els ODS-Agenda 2030; i l'avaluació de l'impacte ambiental i estudis d'integració paisatgística, com a instruments preventius d'obligada realització per a certes obres d'infraestructures relacionades amb el turisme.

En definitiva, l'objectiu de l'assignatura és mostrar i explicar la relació entre l'activitat econòmica turística i els aspectes ambientals, des d'un punt de vista teòric, conceptual, pràctic i instrumental. Aprofundeix en el coneixement i valoració dels impactes de l'activitat turística sobre el medi natural, recollint també en part conceptes de les anteriors matèries de Geografia dels cursos 1º i 2º del Grau, així com d'altres assignatures relacionades amb l'economia i el dret; també aporta coneixements bàsics per a algunes de les matèries de 4º curs, sobre tot de l'itinerari de Planificació de Destinacions Turístiques.

Tot plegat, ha d'aportar al futur graduat en Turisme una "sensibilitat" envers les qüestions ambientals i l'han de permetre avaluar de forma adequada les relacions entre turisme i medi ambient.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

Es recomana que els alumnes estudien o repassen, per a afrontar millor l'assignatura, els continguts i conceptes bàsics relacionats amb el medi ambient.

COMPETÈNCIES

1317 - Grau de Turisme

- Gestionar el territori turístic d'acord amb els principis de sostenibilitat.
- Analitzar els impactes generats pel turisme.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

Els resultats de l'aprenentatge previstos són:

- Comprendre la naturalesa de les múltiples relacions i interaccions que es produeixen entre l'activitat turística i l'entorn ambiental en el que es desenvolupa.

- Esbrinar com afecten els diversos tipus de turisme al territori i el seu medi ambient, sobretot el que es desenrotlla en el litoral (que és el més important), però també la resta (rural, urbà, d'espais naturals i de muntanya).
- Entendre el concepte de turisme sostenible, que apareix lligat al de qualitat, i que es presenta com a necessari per a la viabilitat de l'activitat turística a llarg plaç.
- Elaborar diagnòstics sobre la gestió turística a diferents escales, incloent-hi els seus efectes negatius sobre el medi ambient, mitjantçant el coneixement dels instruments i eines que permeten analitzar i gestionar aquests processos.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. L'activitat turística y el medi ambient.

Teoria

- 1.1. Els conceptes bàsics en medi ambient.
- 1.2. Emergència climàtica i turisme

pràctica

- 1. Una anàlisi dels conflictes d'usos en un espai turístic.

A la unitat temàtica referida a l'activitat turística i el medi ambient s'expliquen els continguts teòrics relacionats amb els conceptes bàsics mediambientals, així com una introducció als problemes que està experimentant el sector turístic com a conseqüència de l'canvi climàtic.

S'introdueixen la primera pràctica consistent en l'anàlisi dels conflictes d'usos en un espai turístic, amb una base econòmica i ambiental.

2. Territori turístic i impactes mediambientals.

Teoria

- 2.1 Els impactes ambientals, socials i econòmics de l'turisme.
- 2.2 Tipologies turístiques i efectes mediambientals.

Pràctica

Pràctica 2: Estudi dels efectes mediambientals de l'turisme de golf

A la unitat temàtica sobre territoris turístics i impacte ambiental s'expliquen primer els efectes que el turisme genera al territori en tres dimensions: l'ambiental, la social i l'econòmica, per aprofundir a continuació sobre el tipus d'efectes mediambientals més característics de cada modalitat turística. També es fa referència a les característiques i exemples de productes-destinacions turístiques de baix impacte ambiental.

S'introdueix la pràctica número 2 en la qual s'analitzen i es debaten els efectes positius i negatius de l'turisme de golf.

3. Instruments i eines de gestió ambiental orientats a l'empresa turística

Teoria

- 3.1 Una introducció als instruments de gestió mediambiental.
- 3.2 Els codis de conducta, les guies de bones pràctiques i les ecoetiquetes.
- 3.3 Els sistemes de gestió mediambiental.

En aquesta unitat temàtica es presenten els instruments obligatoris i voluntaris que poden utilitzar les empreses turístiques per fer de la seva activitat una activitat més sostenible. S'expliquen una sèrie d'instruments estructurats segons el seu nivell de compromís ambiental, finalitzant amb la presentació dels sistemes de gestió com una eina de diagnòstic ambiental que aporta la base per canalitzar, mesurar i avaluar el funcionament de l'empresa per tal d'assegurar que les seves operacions es duguin a terme d'una manera conseqüent amb la reglamentació mediambiental aplicable.

S'introdueix la Pràctica 3 en què s'estudiaran exemples més destacats dels diferents certificats i ecoetiquetes relacionats amb el sector turístic

4. Polítiques i estratègies per a la gestió mediambiental de les destinacions turístiques

Teoria

- 4.1. La implementació dels ODS-2030 a la gestió ambiental dels destinacions turístiques.
- 4.2. Instruments d'Avaluació Ambiental i d'Integració Paisatgística per a infraestructures i projectes turístics.

Pràctica

pràctica 4

Un exemple d'aplicació de l'els ODS en un municipi turístic.

La unitat temàtica explica les noves tendències d'assoliment dels Objectius de Desenvolupament Sostenible a les destinacions turístiques. A més, s'aborden el procediment d'avaluació ambiental i els estudis d'integració paisatgística, com a instruments legals d'elaboració prèvia obligada per a certes obres relacionades amb l'activitat turística.

Una darrera pràctica consisteix en un cas aplicat d'implantació dels ODS a un municipi turístic valencià.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes de teoria	45,00	100
Pràctiques en aula	15,00	100
Estudi i treball autònom	20,00	0
Lectures de material complementari	10,00	0
Preparació de classes de teoria	40,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	20,00	0
TOTAL	150,00	

METODOLOGIA DOCENT

L'assignatura es divideix en sessions de teoria i de pràctica.

A la teoria es treballaran aspectes conceptuals i metodològics relacionats amb les 4 unitats temàtiques en què s'estructura l'assignatura, mitjançant l'explicació per part del professor a l'aula; a aquestes sessions s'incorporaran algunes activitats de comprensió dels diferents conceptes i processos, a través del plantejament de preguntes i dinàmiques per part del professor, a resoldre pels alumnes durant la sessió a l'aula.

A les sessions pràctiques s'abordaran cadascuna de les 4 pràctiques programades durant el disseny de l'assignatura; cada sessió estarà programada per al desenvolupament de tasques concretes, que alhora estaran relacionades amb continguts teòrics explicats prèviament. Les pràctiques es realitzaran de manera individual i col·lectiva, en part durant les sessions a l'aula amb la supervisió del professor per resoldre els dubtes, però també com a treball "a casa".

Els estudiants hauran de llegir i treballar al llarg del curs llibres i articles científics, que el professor indicarà al començament del semestre relacionats amb alguns dels continguts de l'assignatura, es comentaran i es realitzaran activitats a l'aula vinculades a les lectures esmentades.

Les tutories són sobretot per resoldre els dubtes i els problemes de l'estudiant, en relació amb els continguts teòrics i pràctics de l'assignatura; també poden servir per orientar-lo en l'ampliació dels coneixements, sobre temes o aspectes que es poden suscitar un interès específic.

AVALUACIÓ

Es realitzarà un únic examen final dins del període oficial d'exàmens establert per la Facultat d'Economia. A l'examen es preguntarà sobre els continguts teòrics, incloent qualsevol material (articles, llibre, audiovisuals...) proposat pel professor. L'examen suposarà el 50% de la qualificació final de l'assignatura (5 punts).

Es realitzarà la lectura obligatòria d'un llibre, de temàtica relacionada amb els continguts de l'assignatura, a partir del qual el professorat proposarà activitats de control de lectura durant el semestre, dins de l'horari de les sessions teòriques. El valor de la nota final de les activitats de control de lectura serà de 10% (1 punt).

El 40% de la qualificació final de l'assignatura (4 punts) s'avaluarà amb els continguts pràctics (un punt per pràctica), per la qual cosa les pràctiques s'aniran treballant, elaborant i lliurant al llarg del curs utilitzant l'aula virtual de la UV, dins un concepte d'"avaluació contínua".

El professor anirà assenyalant les dates de lliurament de les pràctiques. Les pràctiques que es lliurin fora de termini veuran reduïda al 50% la seva qualificació. Els estudiants hauran de lliurar totes les pràctiques de curs.

Perquè les notes de les pràctiques facin mitjana amb les de l'examen, la nota de l'examen haurà d'haver estat superior a 4 punts sobre 10.

Les formes d'avaluació serviran tant per a la 1a convocatòria (gener) com per a la 2a (juny). En aquest sentit, si s'ha suspès l'examen a la 1a convocatòria, la puntuació que s'hagi donat a les pràctiques -sobre un màxim de 4 punts- persistirà per a l'examen de la 2a, és a dir, no es podran lliurar unes "noves" pràctiques.

No s'admet cap activitat o treball extra, per "pujar la qualificació".

REFERÈNCIES

Bàsiques

- BOSCH, R. et al. (2001): Turismo y Medio Ambiente. Editorial Centro de Estudios Ramón Areces, Madrid.
- FULLANA, P. y AYUSO, S. (2002): Turismo sostenible. Rubes Editorial, Barcelona.
- PÉREZ DE LAS HERAS, M. (2004): Manual de turismo sostenible. Ediciones Mundi-Prensa, Madrid.
- RIERA, P. (2000): Avaluació d'impacte ambiental. Rubes Edicions, Barcelona.
- Organización Mundial del Turismo (<http://www.world-tourism.org/espanol/>).
- BECKEN, S., y HAY, J. (2012). Climate change and tourism: From policy to practice. Routledge.
- HOLDEN, A. (2008): Environment and tourism. Londres, Routledge
- MURRAY, I. (2015): Capitalismo y turismo en España. Barcelona: Alba Sud.
- CHRISTIN, R. (2018): Manual del anti-turismo. Valencia: Fuera de Ruta.
- SIMANCAS, M. (ed.) (2016). La planificación y gestión territorial del turismo. Ed. Síntesis.
- CLAVER, E., MOLINA, J.F. Y TARÍ, J.J. (2011). Gestión de la calidad y gestión medioambiental: fundamentos, herramientas, normas ISO y relaciones. Madrid: Pirámide.

- JIMÉNEZ HERRERO, LUIS. "Desarrollo Sostenible-Transición hacia la coevolución global: Ediciones Pirámides." Madrid, España (2017)
- Agenda 2030 LOCAL. Cómo abordar los Objetivos de Desarrollo Sostenible desde el ámbito local. Guía Práctica (<https://www.ihobe.eus/publicaciones/agenda-2030-local-como-abordar-objetivos-desarrollo-sostenible-desde-ambito-local-guia-practica>)
- Organización Mundial del Turismo y Red Española del Pacto Mundial de Naciones Unidas, 2016. El sector turístico y los Objetivos de Desarrollo Sostenible - Turismo responsable, un compromiso de todos. Edamel. Madrid
- AZCÁRATE ET AL.(2019). Guía para un turismo sostenible. Retos y criterios para la evaluación del sector turístico ante la Agenda 2030" Red Española para el Desarrollo Sostenible (REDS) e Instituto de Turismo Responsable (RTI)
- Olcina Cantos, J., & Miró Pérez, J. (2017). Actividad turística y cambio climático en la Comunidad Valenciana [Tourism and climate change in the Valencia Region]. Alicante: Universidad de Alicante, Instituto Universitario de Investigaciones Turísticas.
- GVA (2019). 100 Recomendaciones para los destinos turísticos de la Generalitat Valenciana.

Complementàries

- ESPEJO MARÍN, C. (2004): Campos de golf y medio ambiente. Una interacción necesaria. Cuadernos de Turismo, nº 14, p. 67-111.
- ÁLVAREZ, A., & GONZÁLEZ, M. (2016): Desarrollo del turismo vs sustentabilidad, conceptos, incongruencias y realidades. Revista Arquitectura y Urbanismo nº2.
- LÓPEZ, C. C., & OÑA, M. S. (2015). ¿Es el ecoturismo una fuente Inagotable de riqueza? Recomendaciones para su sostenibilidad. Tec Empresarial, 9(3), 19-26.
- EUROPEAN UNION (2013). Herramienta del Sistema Europeo de Indicadores Turísticos para Destinos Sostenibles. Luxemburgo: Oficina de Publicaciones de la Unión Europea. <http://www.pallarsjussa.cat/imatges/2014/etis.pdf>
- UN. Transforming our world: the 2030 Agenda for Sustainable Development. 2015. <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>
- UNWTO, 2018. Tourism for Development - Volume II: Good Practices. UNWTO. Madrid
- LOVELOCK, J. (2007). La venganza de la Tierra: la teoría de Gaia y el futuro de la humanidad. Barcelona: Planeta.
- Red Española del Pacto Mundial de Naciones Unidas (2016). EL SECTOR PRIVADO ANTE LOS ODS. GUÍA PRÁCTICA PARA LA ACCIÓN. Edamel (www.edamel.com)